

'Zorg dat je weet wat er te koop is'

Zorgverleners Thuisfront en Vérían doen er alles aan om hun mensen veilig te laten werken met naalden. Ze maken zich sterk voor veilige systemen. Medewerkers krijgen cursussen om er goed mee te werken, en beschikken eventueel over een noodpakket als cliënten geen veilig materiaal in huis hebben. Deze werkgevers vinden het ook belangrijk om cliënten, huisartsen en apothekers uit te leggen waarom het zo belangrijk is om hun medewerkers en cliënten te beschermen tijdens het prikken. Wat levert dat op?

Het Rotterdamse Zorgfront levert medisch-specialistische verpleging thuis, wijkverpleging en persoonlijke verzorging. De medewerkers werken met verschillende naaldsystemen. Deze zijn allemaal veilig, vanaf de eerste dag dat de organisatie van start ging. Directeur Haidy Tjoe-A-On volgt de technische vooruitgang van de naaldsystemen op de voet.

Recht op het beste

'Veilige naalden zijn nog volop in ontwikkeling. Via vakbladen en beurzen houd ik bij wat er te koop is. Elke keer als er een nieuw product op de markt is, gaan wij dat testen. Ik neem contact op met de leverancier, en als het product goed bevalt, plaats ik een bestelling. Daarmee hebben we nooit problemen gehad. Als je weet waarover je praat, krijg je wat je wil hebben. Heb je die kennis niet in huis, dan krijg je wat opgestuurd van de leverancier. Dat kan natuurlijk ook veilig materiaal zijn, maar ik vind dat onze mensen recht hebben op het beste.'

Scholing

Zorgfront werkt nauw samen met Erasmus MC. Alle verpleegkundigen volgden een training in het ziekenhuis in het toedienen van infusen en injecties en het werken met protocollen. Het werken met veilige naalden is ook opgenomen in het inwerkprogramma van Zorgfront. Bij thuiszorgorganisatie Vérían krijgen alle medewerkers een scholing, waarin de nieuwste beveiligde naalden en veiligheidsnaalden en veilige lancetten aan bod komen, evenals het adequaat gebruik ervan. Inclusief de wijze van bestellen en het juist en veilig afvoeren van gebruikt materiaal. Een keer per drie jaar worden alle medewerkers getoetst, onder meer op het juiste gebruik van injectienaalden en lancetten.

Zelfredzaam

Voor insulienaalden zijn Zorgfront en Vérían afhankelijk van wat de cliënt heeft meegekregen van de apotheek. 'Onze cliënten zijn doorgaans goed zelfredzaam', zegt Tjoe-A-On. 'We kunnen hen goed uitleggen waarom het belangrijk is dat ze bij de apotheek vragen om veilige naalden en een container. Meestal gaat het goed. Als een cliënt geen veilig materiaal in huis heeft, belt de medewerker met de huisarts en de apotheker. Deze medewerker beschikt bovendien over een noodpakket met veilig materiaal.'

Boodschap

Gesien IJerman is diabetesverpleegkundige bij Vérían. Ze coördineert inhoudelijk de scholingen en het toetsen van de medewerkers. Ook zij benadrukt het belang van goede communicatie met zorgverzekeraars, cliënten, huisartsen en apothekers. Dat is nog steeds nodig, want het belang van veilig materiaal is nog steeds niet altijd bekend en vanzelfsprekend.

'Bij Vérian geldt de regel dat de voorschrijver (over het algemeen de arts) op het recept moet vermelden dat bijvoorbeeld de insuline door iemand anders moet worden toegediend. Dan wordt het door de zorgverzekeraar vergoed. Daartoe zijn ze verplicht. Een paar jaar geleden zeiden sommige zorgverzekeraars: "De cliënt is klant, jullie niet. Als Vérian veilig willen werken, moeten jullie daar zelf voor zorgen." Ook een enkele apotheker vindt het niet nodig om veilige naalden te verstrekken. Dan bestellen cliënten het materiaal via postorderbedrijven.'

Noodpakket

Vérian is overgeschakeld op een intensiever veiligheidsbeleid, onder meer om onveilige insulienaalden uit te bannen. 'Cliënten mogen ze opmaken, maar daarna willen we dat zij veilige naalden in huis hebben. Om dat mogelijk te maken, starten we ook een intensieve informatiecampagne bij cliënten, huisartsen en apothekers. Net als bij Zorgfront, zijn ook bij Vérian gesprekken gaande om elk wijkgebouw van een noodpakket met veilige naalden en een naaldencontainer te voorzien.'

Bewustwording

Zowel Tjoe-A-On als IJzerman benadrukken dat veilig werken meer is dan veilige naaldsystemen. 'Tijdens de cursussen leggen we uit hoe de systemen werken en wordt ermee geoefend', zegt IJzerman. 'Maar minstens zo belangrijk is bewustwording. Daarom staan wij ook uitgebreid stil bij de risico's, en wat je kunt doen om die zoveel mogelijk te beperken. Concentratieverlies is bijvoorbeeld een belangrijke oorzaak van prikaccidenten.'

IJzerman vindt het wel belangrijk om realistisch te zijn. 'Ondanks alle voorzorg, kun je een prikaccident nooit helemaal uitsluiten. Als cliënten of kinderen onrustig zijn, kan de naald verbuigen, waardoor het bijvoorbeeld niet meer goed lukt om de naald adequaat in de beveiliging te krijgen.'

Tjoe-A-On stelt dat het meer tijd kost om medewerkers grondig voor te lichten en te trainen in het gebruik van veilige naalden. Maar dat hoort erbij, zegt ze: 'Als zorgorganisatie ben je verplicht om ervoor te zorgen dat je mensen veilig kunnen werken, en dat je je patiënten zoveel mogelijk beschermt. Je moet er niet aan denken dat iemand doodziek wordt.'

Prikaccidenten

- PrikPunt onderzocht het voorkomen van prikaccidenten bij 80.424 werknemers van 81 werkgevers. In 2016 werden 770 prikincidenten gemeld. In 547 gevallen, ofwel 71%, werd geen veilig naaldsysteem gebruikt. Er is in het onderzoek geen onderscheid gemaakt tussen thuiszorg en zorg in ziekenhuizen en instellingen.
- De grootste risico's zijn Hepatitis C, Hepatitis B en HIV.
- Wie zichzelf prikt, belt met Prikpunt voor eerste hulp bij prikaccidenten.
- Een prikaccident kost tussen de 200 en 1350 euro.

Acties werkgevers

Hoe zorgt u ervoor dat uw medewerkers veilige naaldsystemen gebruiken?

1. Neem een duidelijk standpunt in: 'Wij werken alleen nog maar met veilige naalden!'

2. Informeer cliënten, apothekers en huisartsen dat u alleen nog maar met veilige naaldsystemen wilt werken en leg uit waarom.
3. Zorg voor nood-/reservepakketten als een cliënt geen veilige naalden in huis heeft.
4. Train medewerkers hoe zij de verschillende naaldsystemen goed moeten gebruiken.
5. Volg de ontwikkelingen zodat medewerkers en cliënten kunnen werken met de beste systemen.

Meer informatie over wat u als werkgever kunt doen, vindt u op: [Arboportaal Inspectie SZW](#)

Dit artikel is geschreven in kader van een campagne van Inspectie SZW rond het gebruik van veilige naaldsystemen in de thuiszorg en het terugdringen van het aantal prikaccidenten.